

ФОРМУВАННЯ ІТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОСВІТНІ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ І ПРОВІЗОРІВ

Добровольська А. М.

доцент кафедри медичної інформатики, медичної і біологічної фізики, кандидат фізико-математичних наук, ДЗВО «Івано-Франківський національний медичний університет»

***Анотація.** У статті схарактеризовано освітні компетенції, яких набувають майбутні лікарі і провізори під час формування інформаційно-технологічної компетентності (ІТ-компетентності) в процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки (ДПНП).*

Ключові слова: ІТ-компетентність, компетенції, освітні компетенції.

Система вищої медичної і фармацевтичної освіти України сьогодні функціонує в умовах реалізації положень Болонської декларації, Закону України «Про вищу освіту», а також у процесі впровадження нових галузевих стандартів вищої освіти (2016). Тому кваліфікація майбутніх лікарів і провізорів, як результат їх фахової підготовки, передбачає наявність в суб'єктів освітнього процесу не тільки певних професійних знань, умінь і навичок, а й відповідних компетентностей і компетенцій [4].

Питання модернізації освіти з використанням компетентнісного підходу були предметом вивчення для В. Болотова, І. Зимньої, О. Лебедева, О. Овчарук, В. Серікова, А. Хуторського, С. Шишова [1; 5; 7; 8; 11; 13] та інших.

У своїх працях компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я і фармацевтичної галузі досліджували Л. Кайдалова, А. Котвіцька,

С. Огарь, Т. Рева, О. Стеченко, В. Черних [6; 9; 10; 12] та інші.

Здійснений нами аналіз педагогічних досліджень повною мірою обумовлює припущення, що питання професійної підготовки майбутніх лікарів і провізорів, у котрих формується інформаційно-технологічна компетентність (ІТ-компетентність) під час навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки (ДПНП) «Європейський стандарт комп'ютерної грамотності» («ЕСКГ»), «Медична інформатика» («МІ»), «Інформаційні технології у фармації» («ІТФ»), «Комп'ютерне моделювання у фармації» («КМФ»), під час таких наукових пошуків вирішене лише частково.

Доцільно акцентувати увагу на тому, що сформована ІТ-компетентність належить до кваліфікаційних характеристик посад працівників системи охорони здоров'я і фармацевтичної галузі, бо є складовою їх професійної компетентності. Разом з цим вона є однією з ключових

Таблиця 1

Освітні компетенції, яких набувають майбутні лікарі і провізори в процесі формування ІТ-компетентності під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ»

Компетенція	Характеристики
ціннісно-змістовна	забезпечує реалізацію механізму самовизначення майбутніх фахівців у процесі вищої освіти і в майбутній професійній діяльності; дозволяє реалізовувати суб'єктам освітнього процесу індивідуальні траєкторії навчання в процесі вищої освіти
навчально-пізнавальна	забезпечує реалізацію самостійної пізнавальної діяльності осіб, котрі отримують вищу освіту, під час навчання
інформаційна	передбачає вироблення вмій і навичок щодо пошуку і використання інформації під час навчальної і майбутньої професійної діяльності
загальнокультурна	скерована на культурологічне розуміння наукової картини світу в процесі вищої освіти з огляду на володіння ІТ-компетентністю, сформованою під час навчання зазначеним ДПНП
комунікативна	забезпечує реалізацію процесів взаємодії під час навчання і в майбутній професійній діяльності
особистісного самовдосконалення	скерована на інтелектуальний саморозвиток і самовдосконалення суб'єктів освітнього процесу під час навчання і в майбутній професійній діяльності

чових компетентностей, які мають бути сформовані в майбутніх фахівців у процесі вищої медичної і фармацевтичної освіти [3]. Саме тому формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів передбачене галузевими стандартами вищої освіти.

Зважаючи на вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців системи охорони здоров'я і фармацевтичної галузі, котрі визначаються потребами ринку праці, наявними галузевими стандартами вищої освіти і баченням роботодавців, ми дійшли висновку [2], що в процесі навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» у майбутніх лікарів і провізорів у межах їх ІТ-компетентності формуються *пошуково-аналітична, інформаційно-комунікаційна, інформаційно-інструментальна, інформаційно-оцінна й етично-правова компетенції*.

Тому можна стверджувати, що:

- *ІТ-компетентність* майбутнього лікаря чи провізора визначає його загальні здатність і готовність до професійної діяльності, які засновані на знаннях і досвіді, набутих, перш за все, під час навчально-пізнавального процесу, зокрема, під час навчання зазначеним ДПНП;

- *компетенції* майбутнього лікаря чи провізора, котрі є складовими його ІТ-компетентності, забезпечують йому можливість застосовувати набуті і сформовані знання, вміння і навички, а також особистісні якості для успішної діяльності в професійній і дотичних сферах [4].

Зазначимо, що формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів та її складових (тобто, компетенцій) у межах цього процесу скероване на розвиток компетентнісної моделі випус-

кників медичного чи фармацевтичного закладу вищої освіти, яка відображає міждисциплінарні вимоги до результату освіти і передбачає взаємозв'язок діяльності майбутніх фахівців з об'єктами і предметами їх праці.

Слід мати на увазі, що ІТ-компетентність майбутніх лікарів і провізорів, котра формується під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» та набуті в її межах компетенції [4]:

- *по-перше* – реалізуються на різних рівнях як у процесі навчання, так і під час майбутньої професійної діяльності фахівців;
- *по-друге* – є поліфункціональними і дозволяють вирішувати складні завдання, які не підлягають алгоритмізації, не тільки в майбутній професійній діяльності, але й у дотичних сферах;
- *по-третє* – можуть застосовуватись у різних галузях діяльності;
- *по-четверте* – від майбутніх лікарів і провізорів потребують умінь і навичок щодо співпраці, планування, розуміння тощо.

Досліджуючи, ми дійшли висновку, що в межах процесу формування ІТ-компетентності та її складових (тобто, компетенцій) під час навчання зазначеним ДПНП майбутні фахівці набувають таких освітніх компетенцій (табл. 1) [4]:

Серед цих освітніх компетенцій є як надпредметні або універсальні компетенції, так і професійні компетенції, які за змістовим наповненням є різними для різних напрямків підготовки фахівців медичної і фармацевтичної галузей.

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що всі освітні компетенції, котрі набуваються майбутніми лікарями і провізорами під час навчання ДПНП «ЄСКГ», «МІ», «ІТФ», «КМФ» за умови формування їх ІТ-компетентності, забезпечують для суб'єктів освітнього процесу:

- освоєння дисциплін природничо-наукової і професійної підготовки;
- можливість планувати власну навчальну і майбутню професійну діяльність;
- вирішення завдань-проектів, які виникають у навчальній і майбутній професійній діяльності на підставі одержаної інформації [4].

Література

1. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе [Электронный ресурс] / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 8-14. – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/5/0306/5_0306-1.shtm
2. Добровольська А. М. Концептуальна модель формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки [Електронний ресурс] / А. М. Добровольська // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Сер.: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 3 (110). – С. 18-28. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvpuvupr_2016_3_5.pdf
3. Добровольська А. М. Модель методичної системи формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів

- тентності майбутніх лікарів і провізорів у процесі навчання дисциплінам природничо-наукової підготовки [Електронний ресурс] / А. М. Добровольська // Наука і освіта. Сер.: Педагогіка. – 2016. – № 6. – С. 86-95. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B71N9BNNMs90dXNGeHVzS2t2TG8/view>
4. Добровольська А. М. Роль посібників під час реалізації компетентнісного підходу в процесі формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців / А. М. Добровольська // Фізико-математична освіта. – 2017. – № 2 (12). – С. 178-195.
  5. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования [Электронный ресурс] / И. А. Зимняя // Интернет-журнал «Эйдос». – 2006. – № 1. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>
  6. Кайдалова Л. Г. Теоретичні засади компетентнісного підходу до професійного навчання [Електронний ресурс] / Л. Г. Кайдалова // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Збірник наукових праць. – 2006. – С. 21-25. – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&hl=ru&cluster=7514214410436463391>
  7. Лебедев О. Е. Компетентностный подход в образовании [Электронный ресурс] / О. Е. Лебедев // Школьные технологии. – 2004. – № 5. – С. 3-12. – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/3/0389/3_0389-1.shtml#book_page_top
  8. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти [Електронний ресурс] / О. Овчарук // Освіта.ua. 11.09.2007. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/381/>
  9. Рева Т. Теоретичні концепти компетентнісного підходу у фармацевтичній освіті [Електронний ресурс] / Т. Рева // Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки). – 2016. – Вип. № 1-2 (46-47). – С. 127-131. – Режим доступу: <http://npo.kubg.edu.ua/images/2016/1/26.pdf>
  10. Стеченко О. Євроінтеграційні зміни у вищій медичній та фармацевтичній освіті: найближчі перспективи [Електронний ресурс] / О. Стеченко // Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького ДПУ імені Івана Франка. Серія “Педагогіка”. – 2015. – Вип. 1/33. – С. 202-211. – Режим доступу: <http://lssp.ddpu.drohobych.net/article/view/91937/88519>
  11. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты [Электронный ресурс] / А. В. Хуторской // Центр дистанционного образования «Эйдос». – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423.htm>
  12. Черних В. П. Компетентнісний підхід у створенні стандарту вищої освіти спеціальності “Фармація” [Електронний ресурс] / В. П. Черних, А. А. Котвицька, С. В. Огарь // Медична освіта. – 2016. – № 2. – С. 107-109. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2016_2_23
  13. Шишов С. Е. Компетентностный подход к образованию как необходимость / С. Е. Шишов, И. Г. Агапов // Мир образования – образование в мире. – 2001. – № 4. – С. 8-19.